

Wiad. entomol.	24 (4): 213-218	Poznań 2005

Nowe stanowiska skórnikowatych (*Coleoptera: Dermestidae*)
w Polsce. Część 1. *Dermestinae*, *Trinodinae* i *Attageninae*

New records of dermestid beetles (*Coleoptera: Dermestidae*) in Poland.
Part 1. *Dermestinae*, *Trinodinae* and *Attageninae*

RAFAŁ RUTA¹, SZYMON KONWERSKI², ROMAN KRÓLIK³,
ANDRZEJ LASOŃ⁴, MAREK MIŁKOWSKI⁵

¹Instytut Zoologiczny U. Wr., Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej,
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

²Akademia Rolnicza w Szczecinie, Katedra Zoologii, ul. Doktora Judyma 20,
71-466 Szczecin; e-mail: s.konwerski@biot.ar.szczecin.pl

³ul. Mickiewicza 8, 46-200 Kluczbork, e-mail: agrilus@poczta.onet.pl

⁴ul. Wiejska 4B/85, 15-352 Białystok; e-mail: haptos@interia.pl

⁵ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26-600 Radom; e-mail: milkowski@poczta.neostrada.pl

ABSTRACT: New records of 8 species of *Dermestidae* in Poland are presented. *Dermestes bicolor*, *D. haemorrhoidalis* and *Trinodes hirtus* are reported for the first time from Upper Silesia, Wielkopolska-Kujawy Lowland and Małopolska Upland respectively. *Dermestes gyllenhalii* is new to Pomeranian Lakeland.

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Dermestidae*, *Dermestinae*, *Trinodinae*, *Attageninae*, new records, Poland.

Od czasu wydania „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1986), niewiele doniesień faunistycznych poświęcono skórnikowatym. Wyłącznie tej rodziny chrząszczy dotyczy tylko kilka artykułów (np. BUNALSKI 1997; RUTA i in. 2004; KADEJ 2005). Inne dane rozproszone są w opracowaniach poświęconych różnym grupom chrząszczy (np. KUBISZ 1993; MAJEWSKI 2001; GREŃ 2003).

W czasie prac terenowych prowadzonych w różnych rejonach kraju odnaleźliśmy w ostatnich latach stanowiska szeregu gatunków uznawanych za rzadkie, o słabo zbadanym rozszedleniu lub nie podawanych dotychczas z poszczególnych krain. Dokładne dane dotyczące stanowisk zamieszczamy poniżej.

Najszerzej akceptowany jest podział *Dermestidae* na 8 podrodzin (LAWRENCE, NEWTON 1995), z których w Polsce występują 4. W tej części pracy prezentujemy dane faunistyczne dotyczące występowania gatunków z podrodzin *Dermestinae*, *Trinodinae* i *Attageninae*.

Osobom wymienionym w tekście serdecznie dziękujemy za udostępnienie danych. O ile nie zaznaczono inaczej, materiał dowodowy znajduje się w kolekcjach autorów.

Następujące skróty oznaczają: AL – A. LASOŃ, MM – M. MIŁKOWSKI, RK – R. KRÓLIK, RR – R. RUTA, SK – SZ. KONWERSKI, o. – oddział (numer oddziału leśnego).

Dermestes (Dermestes) bicolor FABRICIUS, 1775

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań (XU30), 18 IX 1998 – 1 ex., w budynku Collegium Maius, leg. SK, 13 III 2003 – 1 ex., leg. RR, 24 IV 2003 – 1 ex., leg. SK; Poznań - Jeżyce (XU20), 9 IV 2002 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. SK, coll. RR.
- Śląsk Górny: Zabrze (CA47), 7 V 1987 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. RK.

Gatunek związany z gniazdami ptaków, występuje zarówno w warunkach naturalnych, jak i synantropijnych (BURAKOWSKI i in. 1986). Na podanych wyżej stanowiskach chrząszcze towarzyszyły gołębiom miejskim (*Columba livia* GMEL. f. *domestica*) zakładającym gniazda w budynkach. Rzadko spotykany, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej znany z czterech miejscowości: Krotoszyna, Grodziska Wielkopolskiego, Poznania i Nowej Soli (SZULCZEWSKI 1922; BURAKOWSKI i in. 1986). Nowy dla Górnego Śląska.

Dermetes (Dermestes) haemorrhoidalis KÜSTER, 1852

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań - Jeżyce, 9 IV 2002 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. SK, coll. RR; Poznań, 8 V 2000 – 1 ex., w budynku Collegium Maius, leg. SK.

Chrząszcz znany z południowej Europy, ponadto notowany z Ameryki Południowej. W Polsce znany był do tej pory tylko z Warszawy, dokąd według MROCZKOWSKIEGO (BURAKOWSKI i in. 1986) został zawleczony w latach 60-tych XX wieku. Na podanych wyżej stanowiskach łowiony był razem z *Dermestes bicolor*. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Dermestes (Dermestinus) gyllenhalii gyllenhalii CASTELNAU, 1840

- Pojezierze Pomorskie: Czelin (VU54), 4 IX – 25 X 2003 – 1 ex., leg. R. MATUSIAK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Ruszków (CC38) ad Koło, 26 I 2001 – 11 exx., w mchu porastającym podstawę dębu, leg. SK.

Według BURAKOWSKIEGO i in. (1986) znany z nielicznych stanowisk w zachodniej części kraju, gdzie zasiedla tereny piaszczyste i wydmowe. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany z okolic Leszna na podstawie danych z końca XIX wieku oraz z Rudy Milickiej (BURAKOWSKI i in. 1986; KADEJ 2005). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Dermestes (Dermestinus) gyllenhalii helmi REITTER, 1889

- Pobrzeże Bałtyku: Jurata (CF56) nad Zatoką Pucką, 8 V 2004 – 1 ex., na plaży, leg. SK.

Podgatunek zasiedla wybrzeża Bałtyku od Danii po Mierzeję Kurońską oraz Szwecję. W Polsce niewiele udokumentowanych stanowisk, podawany z Wolina, Mierzei Wiślanej, znad Zalewu Wiślanego, Gdyni i Koszalina, głównie na podstawie starych znalezisk (BURAKOWSKI i in. 1986).

Dermestes (Dermestinus) szekessyi KALIK, 1950

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Obrzycko vic. (XU04), 14 VI 1997 – 1 ex., na brzegu Warty, leg. SK.

Rzadko spotykany gatunek, znany z nielicznych stanowisk w pięciu krainach. Ostatnie dane z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej pochodzą z połowy XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1986).

Trinodes hirtus (FABRICIUS, 1781)

- Pojezierze Pomorskie: Wałcz - Bukowina (WV90), 4 VI 2000 – 1 ex., przy pajęczynie na pomniku przyrody „Dąb Piastowski”, leg. RR; Złotów (XV31), 27 V 2000 – 3 exx., „Góra Żydowska”, na pajęczynie na starym dębie, leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Piła - Kalina, IV 2001 – 2 exx., leg. RR; Karszew (CC57) ad Dąbie, 2 VI 2000 – 2 exx., leg. M. KAŻMIERCZAK; Nowy Lubusz (VU60), 2–3 VII 2001 – 3 exx., łęgi, pod korą, leg. SK; Obrzycko vic., 5 VI 2001 – 2 exx., pod odstającą korą robinii akacjowej, leg. SK; Ruda Milicka (XT51) ad Milicz, 13 VI 1992 – 2 exx., leg. RK.
- Sudety Zachodnie: Lubomierz (WS35) ad Jelenia Góra, 23 VI 2000 – 4 exx., na pajęczynach na oknach w starej oborze, leg. SK.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Borki (EB09), 14 VII 2004 – 1 ex., w dziupli u podstawy dębu, leg. MM.
- Śląsk Dolny: Jelcz - Laskowice (XS65), 11 VI 1995 – 1 ex., na martwicy pnia topoli *Populus* sp., leg. RK.
- Śląsk Górny: Lasowice Małe (CB04) ad Kluczbork, 1 VII 1991 – 1 ex., na budynku mieszkalnym, leg. RK; Brynek (CA39) ad Tworóg, 20 V 1993 – 1 ex., w brunatnym próchnie *Quercus robur* L., leg. RK.

Przedstawiciel interesującej grupy ekologicznej – żyje w próchnie i dziuplach drzew liściastych i w starych budynkach, gdzie odżywia się resztkami owadów pozostawianymi w pajęczynach. Nowy dla Wyżyny Małopolskiej, z Sudetów Zachodnich nie był podawany od prawie 100 lat (BURAKOWSKI i in. 1986).

Attagenus (Attagenus) schaefferi (HERBST, 1792)

- Pojezierze Mazurskie: Dębowo vic. (FE24), 19 VII 2004 – 2 exx., na przystanku PKS, leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11) ad Poznań, 29 III 2003 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. G. KONWERSKA.
- Podlasie: Białystok (FD48), 14 VI 1997 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. AL.
- Puszcza Białowieska: Białowieża (FD94), 22 V 1993 – 1 ex., w budynku IBL, leg. AL; Topiło (FD74) ad Orzeszkowo, 25 VI 1991 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. RK.
- Beskid Zachodni: Pogórze Roznowskie, Janczowa (DA80), 15–25 VIII 1998 – 1 ex., wewnątrz budynku mieszkalnego, leg. B. MIŁKOWSKA.

W Polsce spotykany dość rzadko. Występuje w różnych częściach kraju, jednak większość stanowisk znanych jest z południowej części Polski. Gatunek z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej nie podawany od ponad 60 lat, na Podlasiu znany jedynie z Piłatowszczyzny w Puszczy Knyszyńskiej (KUBISZ, PAWŁOWSKI 1995). Ostatnio wykazany z Puszczy Białowieskiej (BURAKOWSKI i in. 1986; KUBISZ, SZWAŁKO 1991).

Attagenus (Lanorus) pantherinus (AHRENS, 1814)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Dziewcza Górka (XU38) ad Byszewice, 20 XI 2004 – 1 ex., zasiedlona przez błonkówki gliniasta skarpa na skraju pradoliny Noteci, imago w oskórku larwy, leg. RR; Pobiel (XT21), 20 V 2001 – 1 ex., leg. K. ŻUK.
- Podlasie: Wyszonki - Błonie (FD14) ad Ciechanowiec, 2 V 2003 – 1 ex., w pozostałościach po patroszeniu ryb, leg. AL.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola (EB19), 27 V 1999 – 1 ex., na parapecie w budynku, leg. MM.

Rzadko spotykany, choć według BURAKOWSKIEGO i in. (1986) występuje w całej Polsce. Larwy zamieszkują gniazda błonkówek, stąd spotykany jest zwykle w ich pobliżu – na ścianach drewnianych budynków oraz lessowych lub gliniastych ściankach (BURAKOWSKI i in. 1986). Ostatnio podawany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (BUNALSKI 1997) i Babiej Góry (SZAFRANIEC 1997).

Attagenus (Lanorus) punctatus (SCOPOLI, 1772)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Rogalin (XT38), 11 II 2001 – 1 ex., w próchnie dębu, leg. SK.
- Sudety Zachodnie: Lubomierz ad Jelenia Góra, VIII 1996 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. SK, coll. R. MATUSIAK.

Rzadko spotykany, rozwija się pod korą i w dziuplach starych drzew (BURAKOWSKI i in. 1986). Larwy spotykano także w gniazdach os (ŚLIWIŃSKI 1960). Od prawie 100 lat nie był podawany z Sudetów Zachodnich, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany ostatnio przez BUNALSKIEGO (1997) ze stanowiska w Rogalinie. Nowe dane świadczą o utrzymywaniu się tam stabilnej populacji tego gatunku.

SUMMARY

The distribution of *Dermestidae* in Poland is insufficiently studied. During faunistic exploration of various regions of the country, several rare species were collected. In the present paper, new localities of 9 taxa from the subfamilies *Dermestinae*, *Trinodinae* and *Attageninae* are presented. *Dermestes bicolor* is newly reported from Upper Silesia, *D. haemorrhoidalis* is new to Wielkopolska-Kujawy Lowland, and *Trinodes hirtus* is for the first time recorded from Małopolska Upland. *Dermestes gyllenhalii* is new to Pomeranian Lakeland. The occurrence of *Attagenus punctatus* and *Trinodes hirtus* in Western Sudety Mts. is confirmed with new findings.

PIŚMIENNICTWO

- BUNALSKI M. 1997: Nowe dane o występowaniu w zachodniej Polsce niektórych gatunków z rodziny skórnikowatych (*Coleoptera*, *Dermestidae*). *Wiad. entomol.*, **15** (4): 252.
- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986: Chrząszcze *Coleoptera*: *Dermestidea*, *Bostrichoidea*, *Cleroidea* i *Lymexyloidea*. *Kat. Fauny Pol.*, Warszawa, XXIII, **11**: 1-243.
- GREŃ Cz. 2003: Chrząszcze odłowione w gniazdach ptaków na Śląsku (*Coleoptera*). *Acta ent. siles.*, **9–10** (2001–2002): 35-40.

- KADEJ M. 2005: Dane o występowaniu przedstawicieli *Dermestidae* (*Coleoptera*) w Polsce. Wiad. entomol., **24** (1): 21-31.
- KUBISZ D. 1993: Fauna wybranych grup owadów (*Insecta*) Puszczy Bukowej koło Szczecina. 4. Przyczynek do znajomości chrząszczy (*Coleoptera*) z niektórych rodzin. [W:] Owady (*Insecta*) wybranych grup systematycznych Puszczy Bukowej koło Szczecina. Wiad. entomol., **12** (2): 107-114.
- KUBISZ D., PAWŁOWSKI J. 1995: 10. Wstęp do inwentaryzacji chrząszczy Puszczy Knyszyńskiej. [W:] CZERWIŃSKI A. (red.): Puszcza Knyszyńska, Monografia Przyrodnicza. Zespół Parków Krajobrazowych, Supraśl: 299-311.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1991: Nowe dla Podlasia i Puszczy Białowieskiej gatunki chrząszczy (*Coleoptera*). Wiad. entomol., **10** (1): 5-14.
- LAWRENCE J. F., NEWTON A. F. 1995: Families and subfamilies of *Coleoptera* (with selected genera, notes, references and data on family-group names). [W:] PAKALUK J., ŚLIPIŃSKI S. A. (red.): Biology, Phylogeny and Classification of *Coleoptera*. Papers Celebrating the 80th Birthday of Roy A. CROWSON. Vol. 2. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 779-1006.
- MAJEWSKI T. 2001: *Dermestidae*. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): Katalog fauny Puszczy Białowieskiej. Wyd. IBL, Warszawa: 161-162.
- RUTA R., KONWERSKI Sz., KADEJ M., HERRMANN A., LASOŃ A. 2004: Three species of dermestid beetles (*Coleoptera: Dermestidae*) new to the Polish fauna with remarks on dermestids introduced to Poland. Pol. Pismo ent., **73**: 307-314.
- SZAFRANIEC S. 1997: Nowe dla Babiej Góry gatunki chrząszczy (*Coleoptera*). Wiad. entomol., **15** (4): 207-215.
- SZULCZEWSKI J. W. 1922: Chrząszcze Wielkopolski. Prace Kom. Mat.-Przyr. PTPN, B, Poznań, **1** (3-4): 183-243.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1960: Materiały do znajomości *Dermestidae* (*Coleoptera*) w Polsce. Przegl. zool., **4** (3): 204-206.